

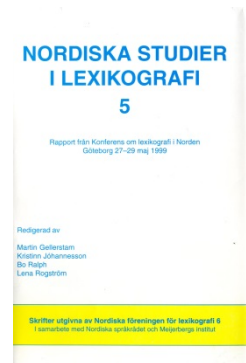
NORDISKE STUDIER I LEKSIKOGRAFI

Titel: Tanker om en islandsk fremmedordbog

Forfatter: Guðrún Kvaran

Kilde: Nordiska Studier i Lexikografi 5, 2001, s. 125-136
Rapport från Konferens om lexikografi i Norden, Göteborg 27.-29. maj 1999

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/nsil/issue/archive>

© Nordisk forening for leksikografi

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre Nordiske studier i leksikografi (1-5) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Guðrún Kvaran

Tanker om en islandsk fremmedordbog

The topic of this paper is the definition of the term 'dictionary of foreign words' in HSK and NLO. The definitions of the terms *fremmedord/Fremdwort* and *låneord/Lehnwort* in some German and Danish dictionaries are also considered. At the end of the paper, the discussion turns to the possibility of making a dictionary of foreign words for Icelandic. One term, *tökuorð* ('loan word') is used both for foreign words and loanwords, and the conclusion is that for Icelandic the concept *dictionary of loanwords* is more to the point than the concept of a *dictionary of foreign words*. Such a dictionary should contain information both on actual loanwords, i.e. words that have been adapted to Icelandic phonology and morphology, etc., and truly foreign words, which have not done so.

Indledning

Jeg har valgt at skrive om temaet *fremmedordbog* og vil her diskutere hvad der hører med i sådan en bog og hvad man bør udelade hvis man tog fat på at skrive en ordbog over ord af fremmed oprindelse i det islandske sprog. Det kan næppe siges at man har vist udforskningen af låneord og deres indflydelse på ordforrådet nogen større interesse på Island i tidernes løb, med undtagelse af enkelte artikler, som især behandler høj- og lavtyske, saksiske, frisiske eller franske låneord i oldislandsk. Frank Fischer udgav 1909 en bog om låneordene i det gamle norrøne sprog og Christian Westergaard-Nielsens vigtige arbejde om låneordene i det 16. århundredes trykte islandske litteratur fra 1946 bør også nævnes og Veturliði Óskarsson, lektor i Uppsala, arbejder på en ordbog over låneord i islandske diplomer indtil 1500. Om nutidssproget findes der ingen større undersøgelser. Ganske vist behandlede Alexander Jóhannesson en god del yngre låneord i tillægget til sin etymologiske ordbog fra 1956 men største delen af hans lemmaer var ældre låneord og hele materialet blev behandlet ud fra en etymologisk synspunkt.

Om nutidssproget findes enkelte artikler, blandt andet om engelske låneord og deres tilpasning til sproget, f.eks. af Bruno Kress (1966) og Eyvindur Eiríksson (1975). Min kollega, Ásta Svavarsdóttir, og jeg har deltaget i et projekt om engelsk indflydelse på seksten europæiske sprog, især i de sidste årtier, og resultatet bliver udgivet i en ordbog hos Oxford University Press, med oversigtsartikler og bibliografiske referencer.

Ingen har taget fat på at samle til og udgive en islandsk fremmedordbog over nutidssproget, imens der er en rig tradition for den slags bøger i Tyskland og i Skandinavien, og opfattelsen og indstillingen til fremmede ord er nogenlunde den samme for dansk og tysk. I Frankrige og inden for det anglosaksiske sprogområde spiller fremmedordbøger ingen betydelig rolle.

Det er på tide at begynde at arbejde på en fremmedordbog i Island. For at udføre det arbejde må vi undersøge hvad vi kan lære af vore naboers erfaringer, men vi må først og fremmest gøre os klart hvad man forstår med ordet *fremmedordbog* og se om definitionen også gælder for islandsk. Det er også vigtigt at undersøge hvad man mener med termerne *låneord* og *fremmedord*? I et forsøg på at finde svar på disse spørgsmål vil jeg se på nogle definitioner af begreberne i danske og tyske almenordbøger hvorefter jeg vil undersøge hvorledes de bliver behandlet i nogle *fremmedordbøger*. Men først vil jeg slå op og se hvad der står i de tilgængelige leksikografiske håndbøger.

Hvordan defineres en fremmedordbog?

I opslagsbogen *Wörterbücher*, der blev udgivet hos de Gruyterforlaget 1990 i serien *Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft* (HSK 5.2:1168), er en *fremmedordbog* (Fremdwörterbuch) skildret som en ordbog der indeholder hele det fremmede ordforråd i et sprog. Derefter er lemmaer i tyske fremmedordbøger taget som eksempel. Til tyske fremmede ord hører så på den ene side låneord fra andre sprog (Wortentlehnungen) og på den anden side låneorddannelse (Lehnwortbildungen), d.v.s. ord som til dels eller helt er dannet ved hjælp af

låneord eller ordbildningselementer forekommende i låneord, men har intet direkte forbillede i eller overensstemmelse med det fremmede sprog. Videre står der, at den traditionelle definition af et fremmedord, d.v.s. ord som er lånt fra et fremmed sprog uden at være helt assimileret, skildrer kun en del af de ord som forekommer i tyske fremmedordbøger, d.v.s. kun låneordene men ikke låneorddannelserne. Låneord, som er helt tilpasset, som f.eks. tysk *Wein*, *Fenster*, *schreiben* får ikke plads i en fremmedordbog og heller ikke oversættelseslån (Lehnübersetzungen) f.eks. *Mitlaut* for *Konsonant* eller betydningslån (Lehnbedeutungen) f.eks. *Heiland* for latin *salvator*. Denne beskrivelse gælder i hovedsag de gængse tyske fremmedordbøger.

I *Nordisk leksikografisk ordbog* (NLO) beskrives en fremmedordbog således at den „behandler normalt dels ældre lånord der det udenlandske ophavet fremdeles er mærkbart”, og *flannel* og *karakter* er nævnt som eksempler, og „dels nylig innlånte ord med klart fremmed utseende og iblant også fremmed uttale” (1997:125) og her er eksemplerne *skateboard* og *ayatolla*. Videre står at man ikke plejer at tage med ældre låneord som *kirke*, *pærest*, *vin*, *brev* som er blevet helt tilpasset. En fremmedordbog indeholder efter denne beskrivelse både *låneord* og *fremmedord*.

I Bo Svenséns *Handbok i leksikografi* fra 1987 er skildringen af *Ordböcker över „främmande ord”* (23) helt identisk.

Låneord – fremmedord

Men hvilken forskel gør man så på *låneord* og *fremmedord*? I NLO er *fremmedord* ikke et opslagsord, men derimod *låneord*, som defineres som et ord der er blevet optaget fra et andet sprog og har tilpasset sig så godt at det med hensyn til udtale, retskrivning og bøjning bliver anset som en integreret leksikalsk enhed.

Pia Jarvad, som har skrevet en bog om nye ord i dansk, og nu for nylig har udgivet en ordbog over nye ord i dansk fra 1955–1998, mener at den klassiske definition af *låneord* og *fremmedord* i dansk er følgende: „låneord er ord som er lånt, som i en overgangsperiode har været følt fremmede, for derefter at være

akklimatiseret i en sådan grad at de ikke mere føltes fremmede, og som sådan ligestillede med sprogets oprindelige ord. Fremmedord er ord som er optaget fra et andet sprog, men bevarer deres fremmede ydre” (1995:61–62). Hun peger også på at i nogle sproghistoriske beskrivelser er ordet *låneord* brugt om „alt hvad der kommer udefra, og der skelnes ikke mellem fremmedord og låneord” (1995:62). Som eksempel nævner hun den sproghistoriske oversigt i *Nudansk Ordbog* hvor termen *fremmedord* nævnes som et synonym til låneord. Hun mener at man i almindelig sprogbrug i dag skelner anderledes imellem de to termer end før: „fremmedord betegner stort set ord som er vanskelige at forstå, uanset oprindelse eller deres mere eller mindre fremmedartethed eller tidspunkt for indlånet Det vil sige at efter den sprogbrug som er gængs i dag, er fremmedord det samme som sværtforståelige ord, og er ord som oprindeligt hører til et fagområde som fx teknik eller medicin” (1995:62). Efter Pia Jarvads mening er *låneord* derimod „nye ord som har deres udgangspunkt i et fremmed sprog. Låneord er både ord der fra starten hører til almenordforrådet og ord som har deres udgangspunkt i fagområder” (1995:62). Her er det det synkroniske synspunkt som bestemmer definitionen i stedet for det diakroniske i den klassiske definition.

Vi kan se på definitioner i tyske og danske monolingvale ordbøger: Ifølge den monolingvale *Duden* (1978) er *fremmedord* (Fremdwort) et ord som er optaget fra et andet sprog uden at være helt akklimatiseret hvad gælder udtale, skrivemåde eller fleksion. Som eksempel nævnes ordet „interessant”. En *fremmedordbog* er ifølge definitionen en ordbog som beskriver de fremmedord som bruges i sproget.

Låneord beskrives som ord som er optaget fra et fremmed sprog men har i udtale, skrivemåde og/eller fleksion tilpasset sig modtagersproget. Som eksempel nævnes *Mauer* ’mur’ fra latin *murus*. Ifølge denne definition hører låneord ikke med i en fremmedordbog.

Definitionen af begge termer er stort set den samme i *Wahrig* (1975).

Ifølge *Nudansk ordbog* (1990) bruges *fremmedord* især om låneord, der vedblivende føles fremmede. Som eksempel nævnes ordet *cape*. Låneord er derimod „ord, der optages i et sprog fra et andet (modsat 'arveord'), spec. om ord, der i den grad er gået ind i sproget, at de ikke længere føles som fremmede (modsat 'fremmedord')”

Denne beskrivelse støtter sig til *Ordbog over det danske sprog* (ODS) fra 1923 hvor der står at et fremmedord er et „ord, der er optaget fra andet sprog; især om ord der føles som fremmede.”

Danske og tyske fremmedordbøger

Hvis vi nu ser på nogle danske og tyske fremmedordbøger med disse definitioner i tankerne er det klart at grænsen mellem de to typer ord er flydende. I Munksgaards gennemreviderede *Fremmedordbog* fra 1997 har man ikke forsøgt at definere hvad hører til i en fremmedordbog men det henvises til definitionen af fremmedord i ODS. I Kunnskapsforlagets *Fremmedord blå ordbok* er der heller ikke en definition af fremmedord.

I fortalen til Gyldendals *Fremmedordbog* blev der citeret fra Sven Brüels forord til 8. udgave hvor han definerer fremmedord som „låneord, der i form ikke har tilpasset sig arveordene (*diakon* føles fremmedartet, *degn* ikke, men de har samme græske oprindelse)” (1993:[5]). Hans oprindelige formål med bogen var at hjælpe læseren med at „finde ud af hvad mange nydannede ord, der endnu ikke kan være optaget i ordbøgerne, betyder.” Hvis man sammenligner den nye udgave af fremmedordbogen med *Nudansk ordbog* ses at ganske mange ord, som forekommer i den førstnævnte også hører hjemme i en almenordbog.

I Gjellerup og Gads *Fremmedordbog* fra 1988 er der en kort fortale hvor der er gjort et forsøg på at definere *fremmedord*. Udgiverne kommer ind på udtrykket „føles fremmede” og mener at det er vanskeligt at få tag på, og at de, i mangel af mere præcise kriterier, vil definere fremmedord som „ord, hvis udseende, udtale, bøjning eller brug virker fremmedartet på mange men-

nesker” (5). De indrømmer at denne definition fører til at en fremmedordbog kommer til med at indeholde de ord, som dens forfattere selv finder fremmedartede, d.v.s. valget kan kun være subjektivt. Eksempel på et ord, som de mener at ikke hører til i en fremmedordbog er *traktor* fordi det helt selvfølgelig indgår i hverdags sproget. Derimod skal f.eks. ordet *bælg* med i bogen fordi forfatterne mener at mange yngre sprogbrugere er usikre over for det. I selve ordbogen har *bælg* tre forskellige betydninger: 1) frøkapsel, 2) skindet på et mindre dræbt dyr, 3) rør, kasse eller sækkelignende beholder af blødt materiale. Her ville jeg tro at man havde med et arveord at gøre, som måske var gået lidt ud af brug, men ikke et fremmedord efter den gængse opfattelse. Her ville det være svært at trække grænsen.

I Dudens *Fremdwörterbuch* (1997:7) findes der en artikel om fremmedordets historie og funktion, hvor det indrømmes at der findes ingen pålidelige kriterier på hvad et fremmedord er. Fire punkter nævnes som man kunne støtte sig til :

- (1) Orddannelsen, hvor bestemte præ- eller suffixe stammer fra fremmede sprog, f.eks. *Kon-* og *-tion* i *Konfrontation*.
- (2) Udtalen, hvor den afviger den gængse tyske.
- (3) Skrivemåden, hvor den afviger fra den vanlige tyske ortografi.
- (4) Ordet forekommer sjældent i det daglige sprog og føles derfor som fremmed. De eksempler, som her nævnes er fleste taget til låns fra latin eller græsk.

Forfatterne lægger dog vægt på at disse kriterier kan kun betragtes som en mulighed og hjælp til at identificere fremmede ord, ikke som regler.

En eventuel islandsk fremmedordbog

Men nu vil jeg gå over til at diskutere en eventuel islandsk fremmedordbog og spekulere på hvilke oplysninger den må give

for at være til mest mulig nytte. Det gælder såvel den almindelige sprogbruger som sprogforskere, som vil undersøge fremmedordenes tilpasning til sprogets fonologiske og morfologiske system eller ordforrådets historiske udvikling.

På grund af den store rolle sprogpurismen har spillet på Island i det sidste halvandet århundrede var der længe relativt få fremmede ord i skriftsproget men en god del gamle låneord har levet videre i talesproget, foruden at nye stadig kommer til. Termen *tökuorð* for *låneord* er blevet brugt i det mindste i de sidste 80 år. Den defineres i *Íslensk orðabók*, en ensproglig ordbog over det islandske sprog, som et ord som et sprog har taget op fra et andet, d.v.s. den bliver brugt både for låneord og fremmedord ifølge definitionen i de danske og tyske bøger jeg slog op i. Termen *framandorð* for *fremmedord* er derimod ganske ny og jeg kender ingen definition af den på islandsk. Så vidt jeg ved blev ordet *framandorðabók* først brugt i NLO som et islandsk ord for *fremmedordbog*.

Vore naboers forhold til fremmedordbøger kan, så vidt jeg kan se, ikke uden videre overføres til en islandsk ordbog. I islandsk har man ikke skelnet mellem fremmedord og låneord, men begrebet *tökuorð* omfatter både assimilerede og ikke helt assimilerede ord. Inddelingen i to grupper tager ikke hensyn til de aspekter som gælder ved brugen af enkelte ord. Men hvis man vil indskrænke betydning af *låneord* til de ord, som er helt assimilerede og accepterede af alle, så hører dertil ord som f.eks. *prestur* 'præst', *biskup* 'biskop', *altari* 'alter', *kirkja* 'kirke', *skammel* 'skammel', *orgel* 'orgel', *kex* 'kiks', *blússa* 'bluse', *fægiskófla* 'fejebblad', *grænsápa* 'grønsæbe', *brúnsápa* 'brun-sæbe', *viskastykki* 'viskestykke' og mange mange flere.

Fremmedordene må man derimod dele i to grupper. Til den første hører de ord som „føles fremmede” i den betydning, som jeg nævnte før, d.v.s. de har for det meste føjet sig efter sprogets regler men er endnu ikke blevet accepteret af alle. Disse ord bliver undertiden kaldt *aðskotaorð* 'uvedkommende ord' eller måske 'snylteord'. Til den anden gruppe hører al slags ord som bliver brugt i uformel tale, hvor man for bekvemmelighedens skyld eller måske for at slå om sig med kundskaber i fremmede

sprog, bruger fremmede ord uden at de er blevet assimileret i nogen grad. De er på islandsk kaldt *sletta* som betyder 'klat, stænk'. Ingen af disse ord kan dog bruges som lingvistiske termini, dertil er de for negativt belastede.

Baldur Jónsson, professor ved universitetet i Island, har i en artikel gjort opmærksom på problematikken i terminologien inden for det fremmede ordforråd. Han foreslog hvilke krav man skulle stille et fremmedord hvis det skal accepteres som en del af det islandske ordforråd (1997:16). Han opstiller fem kriterier:

- (1) Trykket må være på første stavelse.
- (2) Et fremmedord må følge islandske fonologiske regler.
- (3) Et fremmedord må følge islandske fonotaktiske regler.
- (4) Et fremmedord må tilhøre en bøjningsklasse, der allerede eksisterer i sproget, følge dens bøjningsregler og andre specielle regler.
- (5) Et fremmedord må skrives med islandske bogstaver således at regelmæssig forbindelse findes mellem skrivemåde og udtale.

Hvis et ord opfylder disse betingelser kan det betragtes som et låneord, men andre ord, som ikke opfylder disse betingelser, men er alligevel brugt i sproget, dels assimileret, dels slet ikke, vilde så falde i gruppen *fremmedord*. Lad os se lidt nærmere på disse kriterier.

Det er en gældende regel i islandsk at tryk ligger på første stavelse. Vi siger '*hótel* men ikke *hó'tel*, '*píanó* men ikke *pí'anó*, '*sardína* men ikke *sar'dína*, '*kartafla* men ikke *kar'tafla*. Ligger trykket på et andet sted i ordet så går det ikke som låneord, det er da et uassimileret fremmedord.

Hvad de fonologiske regler angår så må et fremmedord kun bestå af fonemer som eksisterer i sproget. Det kan ikke medbringe nye fonemer. Baldur Jónsson tager *typa* 'type' og *typískur* 'typisk' som eksempel. Udtalen af *y* som rundet vokal er længst forsvundet i sproget og faldet sammen ved et urundet *i* eller *í*. Ordet *typa* med *y*-udtale kan derfor ikke regnes som tilpasset til islandsk selvom det bruges af ganske mange. Det kan

derimod *típa* og *típískur* som man ville sætte i gruppen assimileret fremmedord.

Af Baldur Jónssons artikel fremgår at det er svært at definere hvad er en „islandsk” fonotaktisk regel. Hvis man ser kun på arveordenes opbygning så ville man udelukke en mængde låneord som blev optaget i sproget før år 1500. Med gamle assimilerede fremmedord har man allerede taget op fonologiske strukturer som ikke fantes i arveordene. Det gælder f.eks. ord hvor dobbelkonsonant følger et *ú*, f.eks. *skúffa* 'skuffe', *grúppa* 'gruppe', *tútta* 'sut', *skrúbbur* 'skrubbe'. Disse ord er blevet accepteret men føles dog af mange som fremmede.

Hvad bøjningen angår så må et fremmedord falde i en bøjningsklasse hvis det skal kunne accepteres som en del af ordforrådet. Som bekendt er substantivbøjningen i islandsk ganske kompliceret. De fleste substantiver falder ganske let i en bøjningsklasse efter genus. Det samme kan siges om verberne. De får alle infinitivendelsen *-a* i stedet for et fremmed *-e* eller ingen endelse, f.eks. *grilla* 'grille', (egl. 'grill'), *blöffa*, egl. 'bluff'. Det samme gælder ikke adjektiverne. En del af dem er ganske vist assimileret hvad bøjningen angår, f.eks. *stabíll*, *pósitífur*, andre er kun delvis assimileret, f.eks. *smart*, *flott*, *röff* (e. *rough*), *töff* (e. *tough*).

Den sidste regel om skriveformen er også ganske svær. Som Jón Hilmar Jónsson (1980:62) har peget på har man holdt fremmedordene uden for retskrivningen. De er hverken taget med i islandske retskrivningsregler eller lærebøger og det er derfor vanskeligt at danne sig et klart billede af den skrivemåde der gælder i fremmedord i islandsk. Andet som gør undersøgelsen vanskelig er at selvom fremmedord er ganske almindelige i talesproget vil de fleste undgå dem i skriftsproget. Men hvis man bruger dem overhovedet prøver de fleste at skrive ordene efter islandsk udtale, f.eks. *fila* 'feel', *frika* 'freak', *djús* 'juice', *séni* 'geni' og *teip* 'tape'. I andre tilfælde findes både den fremmede skrivemåde og den islandske. F.eks. forekom ordene *beat* og *bít* i den samme artikel i en islandsk avis for nylig og et andet eksempel er *pítsa* hvor den mere almindelige skrivemåde er *pizza*. Det

senere er et uassimileret fremmedord, det første et assimileret ord som „føles fremmed”.

Før man begynder at arbejde på en islandsk fremmedordbog er det vigtigt at man er nogenlunde enig om definitioner af termene *låneord* og *fremmedord* og hvor langt man vil gå i begge retninger. Hvis vi forstår termen *framandorðabók* på samme måde som man gør i dansk (og tysk) *fremmedordbog* så ville helt assimilerede låneord som er accepteret af alle men er alligevel af fremmed oprindelse ikke høre dertil. Jeg er næsten sikker på at den islandske sprogbruger ville forvente at en god del sådanne ord også var med i bogen. Men det ville være alt for stort et arbejde at tage med alle låneord i islandsk. Man kunde starte enten omkring år 1900 eller i midten af det 19. århundrede og tage med alle de ord af fremmed oprindelse som er integreret i sproget til dags dato. Ganske mange fremmedord skal også med i sådan en bog. Hvis man arbejder efter Baldur Jónssons regler kan man ret nemt bestemme hvad et nogenlunde assimileret fremmedord er, selvom man vil stå overfor mange vanskelige problemer. Andre fremmedord skulle man udelade og vente på at de indordner sig også under sprogets regler. Måske er termen *tökuorðabók*, d.v.s. låne- og fremmedordbog, nærmere det vi behøver.

Bibliografi

- Duden* 1997 = *Duden. Das Fremdwörterbuch*. 6., auf der Grundlage der amtlichen Neuregelung der deutschen Rechtschreibung überarbeitete und erweiterte Auflage. Duden Band 5. Mannheim–Leipzig–Wien–Zürich: Dudenverlag.
- Eiríksson, Eyvindur. 1975. ”Beyging nokkurra enskra tökuorða í nútímaíslensku.” *Mímir, blað félags stúdenta í íslenskum fræðum* 23:55–71.
- Fischer, Frank. 1909. *Die Lehnwörter des Altisländischen*. Palaestra 85. Berlin: Mayer & Müller.
- Fremmedordbog* 1988 = *Gjellerups fremmedordbog*. Af Fleming Albertus. København: Gjellerup & Gad.

- Fremmedordbog* 1993 = Sven Brüel og Niels Åge Nielsen. *Fremmedordbog*. Gyldendals røde ordbøger. 11. udgave, 5. oplag ved Lilian Plon. København: Gyldendal.
- Fremmedordbog* 1997 = Karl Hårbøl, Jørgen Schack, Henning Spang-Hanssen. *Dansk fremmedordbog*. 15. udgave. Munksgaards ordbøger. København: Munksgaard.
- Bjarne Berulfsen og Dag Gundersen. 1999. *Fremmedord blå ordbok*. Femtende udgave. Oslo: Kunnskapsforlaget.
- Íslensk orðabók handa skólum og almennungi. 1983. Red. Árni Böðvarsson. Reykjavík: Bókaútgáfa Menningarsjóðs.
- Jarvad, Pia. 1995. *Nye ord – hvorfor og hvordan?* Gyldendal: København.
- Jarvad, Pia. 1999. *Nye ord. Ordbog over nye ord i dansk 1955–1998*. København: Gyldendal.
- Jóhannesson, Alexander. 1951–1965. *Isländisches etymologisches Wörterbuch*. Bern: Franke.
- Jónsson, Baldur. 1997. "Zur formalen Anpassung von Fremdwörtern im Isländischen." *Skandinavistik* 27(1):15–23.
- Jónsson, Jón Hilmar. 1980. "Om skivemåte og bøyning av fremmedord i islandsk." *Språk i Norden 1980*. Årsskrift for språknemndene i Norden og Nordisk språksekretariat, 61–67.
- Kress, Bruno. 1966. Anglo-Amerikanisch und Isländisch. *Nordeuropa. Jahrbuch für Nordische Studien* 1:9–22.
- NLO 1997 = *Nordisk leksikografisk ordbok*. Red. Ruth Vatvedt Fjeld [et al.] (*Skrifter utgitt av Nordisk forening for leksikografi*. Skrift nr. 4.) Universitetsforlaget, Oslo.
- Nudansk ordbog* 1990. = *Politikens nudansk ordbog*. 14. udgave. København: Politikens forlag.
- ODS 1919–1954 = *Ordbog over det danske sprog*. I–XXII. København: Gyldendalske boghandel, Nordisk forlag.
- Svensén, Bo. 1987. *Handbok i lexikografi*. Stockholm: Esselte Studium.
- Wahrig 1974 = Wahrig, Gerhard. *Deutsches Wörterbuch*. Gütersloh, Berlin, München, Wien: Bertelsmann Lexikon-Verlag.

Westergaard-Nielsen, Christian. 1946. *Låneordene i det 16. århundredes trykte litteratur. (Bibliotheca arnamagnæana. 6.)* København: Munksgaard.

WSK 1990 = "Das Fremdwörterbuch." *Wörterbücher, Dictionaries, Dictionnaires*. Ein internationales Handbuch zur Lexicographie. 5.2:1168–1178. Berlin, New York: Walter de Gruyter.